

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 7Co/40/2016
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8213206176
Dátum vydania rozhodnutia: 27. 06. 2016
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Branislav Breza
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2016:8213206176.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Branislava Brezu a sudcov JUDr. Martina Fiľakovského a JUDr. Anny Kovalovej, v právnej veci žalobcu CD Consulting, s.r.o., so sídlom Politických väzňů 1272/21, Nové Město, Praha 1, Česká republika, právne zastúpeného Fridrich Paľko, s.r.o., so sídlom Grösslingova 4, Bratislava, proti žalovanej M. U., bývajúcej v C. - W. C., na ul., V. č. XX/XX, o zaplatenie zmenkového úroku, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Bardejov zo dňa 24.9.2015, č. k. 5C/174/2013 - 91 takto jednohlasne

r o z h o d o l :

Pripúšťa späťvzatie žaloby v časti zmenkového úroku v rozsahu nad 0,06 % denne, v tejto časti rozsudok zrušuje a konanie zastavuje.

Čo do zvyšku rozsudok p o t v r d z u j e.

Žalobca nemá právo na náhradu trov konania a žalovanému sa ich náhrada nepriznáva.

o d ô v o d n e n i e :

Prvostupňový súd napadnutým rozsudkom žalobu zamietol a náhradu trov konania účastníkom nepriznal.

Rozhodnutie odôvodnil tým, že žalobca sa návrhom na uplatnenie pohľadávky dožadoval zaplatenia zmenkového úroku vo výške 0,25% denne zo sumy 585,54 Eur od 20.3.2009 do 12.8.2009 a ročného úroku vo výške 6 % zo sumy 585,54 Eur od 24.7.2009 do 12.8.2009. Svoj nárok odôvodnil tým, že je nadobúdateľom všetkých práv zo zmenky, ktorú vystavila žalovaná dňa 14.11.2008 na zmenkovú sumu 585,54 Eur, pričom sa zaviazala aj k úhrade zmenkového úroku vo výške 0,25% denne od 20.3.2009.

V prejednávanej veci boli splnené podmienky pre použitie Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady č. 861/2007 z 11. 7. 2007, ktorým sa ustanovuje európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu. Na prejednanie veci v zmysle čl. 5 ods. 1 tohto Nariadenia bolo nariadené vo veci ústne pojednávanie, pretože sa to považovalo za potrebné, hoci nariadenie pojednávania nenavrhol žiaden z účastníkov.

Dňa 14.11.2008 bola uzatvorená zmluva o úvere, ktorou POHOTOVOSTĚ s.r.o. poskytla úver vo výške 464,71 Eur a žalovaná sa ho zaviazala splatiť spolu s poplatkom v celkovej výške 764,79 Eur v 8 mesačných splátkach po 95,60 Eur. Súčasťou zmluvných podmienok je aj čl. 17 označený ako dohoda o vyplnení zmenky, na základe ktorého na zabezpečenie peňažného záväzku dlžníka ako vystaviteľa zmenky vyplývajúceho z úverovej zmluvy voči veriteľovi vystavil vystaviteľ zmenku, v ktorej nie sú vyplnené zmenková suma a dátum začiatku úročenia zmenkovej sumy. Zmluvné strany sa dohodli, že zmenkovú sumu vyplní na zmenke remitent najneskôr v deň, kedy sa v zmysle bodu 4 týchto podmienok stane celý dlh splatný okamžite, t.j. keď dlžník neuhradí včas štyri po sebe idúce splátky, prípadne uhradí

len časti splátok, alebo neuhradí včas poslednú splátku, alebo časť poslednej splátky. Zmenková suma bude pozostávať zo sumy všetkých peňažných nárokov veriteľa voči dlžníkovi, ktoré veriteľovi vzniknú ku dňu vyplnenia zmenky. Dátum začiatku úročenia zmenkovej sumy vyplní na zmenke remitent tak, že ním bude deň, kedy sa v zmysle bodu štyri týchto podmienok stal splatný celý dlh.

Indosovaná zmenka je vistazmenkou opatrenou doložkou „na platenie predložiť v lehote 4 rokov od vystavenia“. Zmenka bola vystavená dňa 14.11.2008. Za miesto platenia bolo určené sídlo prvotného zmenkového veriteľa. Indosant predložil zmenku k zaplateniu, pričom vystaviteľ doposiaľ zaplatil na zmenkovú sumu 585,54 Eur a na úroky žiadnu čiastku.

Na základe predloženej zmenky rozhodcovský súd rozsudkom zo dňa 23.11.2009 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu vo výške 585,54 Eur spolu so zmenkovým úrokom vo výške 0,25% denne zo sumy 585,54 Eur od 20.3.2009 do zaplatenia, zákonným úrokom vo výške 6% ročne zo sumy 585,54 Eur od 24.7.2009 do zaplatenia a nahradiť trovy rozhodcovského konania vo výške 176,36 Eur.

Na základe tohto exekučného titulu sa na Okresnom súde Bardejov vo veci 2Er 559/2010 viedlo exekučné konanie. Uznesením Okresného súdu Bardejov zo dňa 17.1.2011 č.k. 2Er/559/2010 - 13 bola žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie zamietnutá. Následne Okresný súd Bardejov uznesením zo dňa 4.3.2011 č.k. 2Er/559/2010 - 17 exekučné konanie zastavil.

Uzatvorená zmluva má charakter spotrebiteľskej zmluvy podľa ustanovenia § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka. Spotrebiteľská zmluva predstavuje osobitný druh zmluvy, pri ktorej na jednej strane vystupuje v silnejšej pozícii dodávateľ, osoba konajúca v rámci predmetu svojej podnikateľskej činnosti a na druhej strane v slabšej pozícii spotrebiteľ, fyzická osoba, ktoré pri jej uzatváraní a plnení nekoná v rámci predmetu svojej podnikateľskej činnosti. V prejednávanej veci bola uzatvorená zmluva označená ako zmluva o úvere uzavretá podľa § 497 a nasl. Obchodného zákonníka a v článku 20 Všeobecných podmienok poskytnutia úveru bolo medzi účastníkmi dohodnuté, že všetky ich právne vzťahy sa budú spravovať Obchodným zákonníkom. Vzhľadom k tomu, že osobitným zákonom je v rámci nášho právneho poriadku upravené poskytovanie tzv. spotrebiteľských úverov, súd ďalej skúmal, či predmetný právny vzťah nepodlieha aj režimu zákona č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch v znení neskorších predpisov. Spotrebiteľským úverom sa v zmysle zákona č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch rozumie dočasné použitie peňažných prostriedkov na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere vo forme odloženej platby, pôžičky, úveru alebo v inej právnej forme. Spotrebiteľský úver poskytuje veriteľ, podnikateľ, ktorý má prebytočné finančné prostriedky, ktorého predmetom činnosti je poskytovanie finančných prostriedkov nebankovým spôsobom a ktorý ich poskytuje za úroky, na požiadanie dlžníka. Ak ide o obchodovanie s úverovými prostriedkami s osobami, ktoré ich nepoužijú na podnikateľský účel, ani na výkon povolania resp. zamestnania, ide o spotrebiteľský úverový vzťah. V uvedenom prípade bol veriteľom podnikateľ, právny predchodca žalobcu, ktorý mal v predmete podnikania poskytovanie úverov nebankovým spôsobom, ktorý poskytol úver na žiadosť dlžníka, fyzickej osoby, nepodnikateľa, za úroky skryté pod tzv. poplatok za poskytnutie úveru, pričom obsah poplatku vyplýva z článku 13 Všeobecných podmienok poskytnutia úveru. V zmluve je žalovanou označený ako účel poskytnutia úveru výkon povolania, avšak vzhľadom na obchodné praktiky právneho predchodcu žalobcu je nepochybný obsah tohto záväzkového vzťahu.

Po oboznámení sa so zmluvou o úvere, vrátane všeobecných podmienok bolo potrebné dospieť k záveru, že zmluva je koncipovaná tak, že je neobyčajne hrubým spôsobom narušená rovnováha medzi právami a povinnosťami zmluvných strán a to najmä, ale nielen v ustanoveniach o zabezpečovacích prostriedkoch (zmluvná pokuta, blankozmenka, uznanie dlhu a pod.) a zároveň je celá zmluva koncipovaná výlučne len na prospech veriteľa bez toho, aby sa mohol dlžník aspoň minimálne zákonnými prostriedkami brániť. Rovnosť a vyváženosť práv a povinností zmluvných strán nie je zmluvou zabezpečená, práve naopak, zmluva obsahuje samé povinnosti dlžníka, sankcie za porušenie povinností v neprimeraných výškach, všetko povinnosti a okolnosti, zaťažujúce iba dlžníka bez akejkoľvek obdobnej zmluvnej povinnosti na strane veriteľa.

Vzhľadom na nerovnosť podmienok účastníkov zmluvy vyjadrenú v takmer všetkých ustanoveniach zmluvy, ako aj na neprimerane vysoký poplatok za spracovanie a uzatvorenie zmluvy spolu so všetkou administratívou s tým spojenou, sa celá zmluva (jej obsah i účel) prieči dobrým mravom. V rozpore s dobrými mravmi je pritom nielen obsah zmluvy ale aj samotný účel zmluvy (získať na úkor slabšej strany

- spotrebiteľa neprimerane vysoký zisk). Skutočnosť, že sa zmluva prieči dobrým mravom spôsobuje jej absolútnu neplatnosť.

Keďže zmenka bez ohľadu na jej abstraktnosť je právnym úkonom, každý právny úkon, ktorý odporuje zákonu je absolútne neplatným právnym úkonom, pričom na absolútnu neplatnosť právneho úkonu súd v rámci občianskeho súdneho konania prihliada ex offo. Povinnosť súdu z úradnej moci prihliadať na absolútnu neplatnosť právneho úkonu prelomuje aj zásadu stanovenú v § 17 zákona č. 191/1950 Zb., čo je vyjadrené aj v ustanovení § 4 ods. 6 zákona č. 258/2001 Zbierky zákonov, kde zákonodarca uviedol, že ide o ustanovenie, ktoré platí aj v prípade zmeny majiteľa zmenky, alebo postúpenia práv zo zmenky. Navyše odčlenenie zmenkového abstraktného vzťahu od spotrebiteľského vzťahu nie je možné, pretože právo v spotrebiteľských vzťahoch bolo použitím zmenky regulované a obmedzené (§ 4 ods. 6 zákona č. 258/2001 Z. z.).

Okrem toho veriteľ a prvý majiteľ zmenky indosoval zmenku na žalobcu následne potom, čo súd zastavil exekučné konanie, vedené veriteľom na základe tej istej zmenky, na základe ktorej uplatňuje žalobca svoj nárok v prebiehajúcom konaní. Túto skutočnosť je možné zistiť z exekučného konania, kde to jasne vyplýva z kópie zmenky. Veriteľ teda po zistení, že práva zo zmenky nemôže s úspechom uplatniť podľa právneho poriadku Slovenskej republiky, indosoval túto zmenku na žalobcu, ktorý je právnickou osobou v Českej republike, v snahe postupovať podľa Nariadenia č. 861/2007, pričom chcel dosiahnuť cieľ, ktorý mu už raz právoplatne priznaný nebol. Veriteľ postupoval na škodu dlžníka v snahe doceliť následky spojené s indosovaním zmenky, uvedené v § 17 zák. č. 191/1950 Zb. a to vylúčiť voči majiteľovi námietky, ktoré sa zakladajú na jeho vlastných vzťahoch k vystaviteľovi alebo k predošlým majiteľom. Prvý majiteľ previedol rubopisom na žalobcu tisíce takýchto zmeniek a je teda jasný, účelový postup oboch, veriteľa aj žalobcu.

Hoci žalovaná v konaní výslovne nenamietala, že zmenka je neplatná, platnosť zmenky bola podrobená skúmaniu, nakoľko princíp, podľa ktorého právo patrí bdelym v spotrebiteľských veciach v konkrétnych súvislostiach ustupuje dôležitejšiemu princípu, ktorým je ochrana práv spotrebiteľa. Vychádzajúc z povahy spotrebiteľských právnych vzťahov, realite praktického života a teda aj zdravému rozumu, odporuje požiadavka na podrobnej znalosti právnych predpisov. Na túto vec sa vzťahuje viacero právnych predpisov (Občiansky zákonník, zákon o ochrane spotrebiteľa, zákon o spotrebiteľských úveroch, zákon o zmenkách), pričom je nepochybné, že vzhľadom na rozsiahlosť a dynamickosť právnej úpravy, spotrebiteľ nemôže dokonale poznať každý z vyššie uvedených zákonov. Neinformovanosť spotrebiteľa, resp. jeho nedostatočná informovanosť v tejto oblasti, mu nemôže byť na ujmu. Účelom spotrebiteľského práva je poskytnúť spotrebiteľovi ochranu v prípadoch, keď môže dodávateľ zneužiť neinformovanosť spotrebiteľa tým, že do zmluvy zakomponuje zmluvné podmienky, ktoré sú v neprospech spotrebiteľa. Úlohou súdu je v takýchto prípadoch ex offo skúmať prijateľnosť zmluvných podmienok a v prípade, že sú zmluvné podmienky neprijateľné, zabezpečiť rýchlu a účinnú ochranu spotrebiteľa.

Odčlenenie zmenkového abstraktného vzťahu od spotrebiteľského vzťahu nie je možné, pretože práve v spotrebiteľských vzťahoch bolo použitie zmenky regulované a obmedzené v § 4 ods. 6 z. č. 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch v rôznom znení do 31. 12. 2007 a od 1. 1. 2008. Posledná platná právna úprava v § 17 ods. 3 z. č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch dokonca zmenku v spotrebiteľských úveroch úplne zakazuje. Ak by došlo k odčleneniu abstraktného vzťahu zo zmenky nebolo by možné aplikovať ustanovenia o ochrane spotrebiteľa, čím by došlo k zmareniu účelu spotrebiteľského práva. V takomto prípade by zmluva mohla obsahovať viaceré neprijateľné zmluvné podmienky, ktoré by však súd nemohol skúmať, čím by bolo spotrebiteľovi odopreté jeho právo na právnu ochranu.

Proti tomuto rozsudku podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalobca. Navrhol rozsudok zmeniť tak, aby jeho návrhu na uplatnenie pohľadávky bolo v celom rozsahu vyhovené. Ako dôvod uviedol, že žalobca a ani žalovaná dokazovanie úverovou zmluvou, či ďalšími listinnými dôkazmi vôbec nenavrhlí. Podľa ust. § 120 O. s. p. dokazovanie v sporovom konaní je ovládané prejednávajúcou zásadou, čo znamená, že súd vychádza len zo skutočností tvrdených účastníkmi a vykonáva len tie dôkazy, ktoré účastníci navrhli. Ust. § 120 ods. 1 O. s. p. in fine síce súdu umožňuje, aby v sporovom konaní vykonal aj iné dôkazy ako tie, ktoré navrhli účastníci konania, avšak tento postup je možné využiť len výnimočne, ak je vykonanie nenavrhnutých dôkazov nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci a nevykonanie nejakého dôkazu môže byť príčinou toho, že súd nemôže rozhodnúť. Potreba vykonať ďalšie dôkazy musí

vyplývať zo samotného doterajšieho dokazovania. V danej veci súd mohol a mal rozhodnúť o práve na úhradu zmenkovej sumy a jej príslušenstva len z predloženej zmenky. Z uskutočnených prednesov sporových strán počas písomnej fázy konania a vykonaného dokazovania vykonaného na základe návrhov sporových strán nevyplývala potreba vykonať ďalšie nenavrnuté dôkazy. Predpokladom vydania rozsudku v tomto konaní bolo výlučne predloženie originálu zmenky. Zmenka je listinný cenný papier, ktorý inkorporuje právo žalobcu. Vo vzťahu k žalobcovi ako indosatárovi je preto jediným legitimizačným prostriedkom, ktorý nie je možné ničím iným nahradiť. Žalovaná mohla na základe Čl. 5 ods. 3 a 6 Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady č. 861/2007 vzniesť námietky voči zmenke a ak tak neurobila, musia byť akékoľvek iné námietky odmietnuté, a to z dôvodu uplatnenia koncentračnej zásady konštruovanej týmto nariadením. Súd prvého stupňa navyše pri rozhodovaní vychádzal z podľa neho nesporných skutočností. Za nesporné považoval to, že žalovaná so spoločnosťou POHOTOVOST' s.r.o. uzatvorili zmluvu o úvere, ďalej, že zmenka, ktorá je predmetom tohto konania je zabezpečovacou zmenkou a že žalovaná uzatvorila zmluvu o úvere ako spotrebiteľ. Tieto údajné nesporné skutočnosti však neboli tvrdením ani jedného z účastníkov konania. K týmto skutočnostiam sa účastníci nikdy nevyjadrili, a preto neexistuje spôsob, akým by súd prvého stupňa mohol dospieť k nespornosti týchto skutočností.

K rozhodnutiu došiel na základe aplikácie nesprávnych právnych predpisov, ako aj nesprávnej interpretácie príslušných právnych predpisov a práva Európskej únie. Zmenka je samostatným abstraktným záväzkom neakcesorickej povahy. Nie je možné ju spájať či podmieňovať inými okolnosťami než sú na zmenke uvedené. Prvostupňový súd sa aplikáciou príslušných ustanovení o zmenke upravených v zákone č. 191/1950 Zb. vôbec nezaoberal a ignoroval predmet sporu. Je nevyhnutné zdôrazniť, že predmetom konania je výlučne zmenka a nie iný záväzkový právny vzťah. Žalobca v konaní uplatňuje bezpodmienečný záväzok žalovanej, že za zmenku zaplatí. Súd však vec posudzoval ako by išlo o bežný zmluvný záväzok, čo je neprípustné. Následkom tohto postupu bolo nesprávne rozhodnutie vo veci. Súd prvého stupňa porušil poučovaciu povinnosť prekročením ustanovenia § 5 ods. 1 O.s.p., porušil ustanovenia o vykonávaní jednotlivých dôkazných prostriedkov ak prihliadol na skutočnosti a dôkazy, na ktoré nebolo možné prihliadnuť, pretože nemali byť v sporovom konaní vedenom podľa Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady č. 861/2007 vykonané bez návrhu. Vzhľadom na úplnú samostatnosť, oddelenosť, nezávislosť zmenkového záväzku nie je možné hovoriť o tom, že zmenka je zmenkou podľa zákona o spotrebných úveroch a že tomuto zákonu odporuje. Zmenka uplatnená v tomto konaní má všetky zákonom predpísané náležitosti, a teda ide o platnú zmenku. Žalobcom uplatnený nárok je tak v celom rozsahu dôvodný. Samotný zákon č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch pripúšťal, aby na zabezpečenie nárokov zo spotrebiteľského úveru bola vystavená zmenka. Limitovaná bola len výška zabezpečenia vo vzťahu k aktuálnej výške dlhu v čase jej vyplnenia. Zmenka preto aj v prostredí spotrebiteľských úverov mohla byť používaná. Zákon súčasne nelimituje použitie len istého druhu zmeniek ani nevyklučuje použitie určitých doložiek a podobne. Z uvedeného vyplýva, že prípustné sú akékoľvek zmenky, akékoľvek doložky a zároveň aj blankozmenky s úpravou vyplnenia zmenky v dohode o vyplňovacom práve. Súčasne z formulácie ustanovenia § 4 ods. 6 zákona č. 258/2001 Z.z. a použitia spojenia „v čase vyplnenia“ ako aj zo slov „vyplnenú veriteľom“, je zrejmé, že zákonodarca pripúšťal, že zmenky budú vyplňované dodatočne po vystavení, pretože inak by použil spojenie „v čase vystavenia“, resp. by vylúčil vyplňovanie zmenky zo strany veriteľa. Z uvedeného preto vyplýva, že dohoda o vyplňovacom práve nemohla byť neplatná a nemohla byť neprijateľnou zmluvou podmienkou ani v prostredí spotrebiteľských úverov, pretože právna úprava explicitne pripúšťala používanie blankozmieniek.

V konaní sa dospelo k záveru, že dohodnutý zmenkový úrok vo výške 0,25 % denne je v rozpore s dobrými mravmi, a teda v tejto časti považoval súd prvého stupňa zmenku za čiastočne neplatnú pre rozpor s dobrými mravmi. Zmenku pritom vystavila samotná žalovaná. Túto dobrovoľne podpísala a išlo o prejav jej slobodnej vôle. Sadzba zmenkového úroku je napísaná na zmenke a bola jej známa v čase vystavenia zmenky. Žalovaná teda mala vedomosť o tom, že sadzba zmenkového úroku predstavuje 0,25 % denne a s takouto sadzbu zmenkového úroku jednoznačne súhlasila.

Odvolačný súd v zmysle zásad ust. § 212 O. s. p. preskúmal napadnutý rozsudok spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo, vec prejednal bez nariadenia pojednávania v súlade s ust. § 214 ods. 2 O. s. p. a zistil, že odvolanie žalobcu nie je opodstatnené.

Vo veci sa v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a zo zistených skutočností bol vyvodený správny právny záver. Keďže ani v priebehu odvolacieho konania sa na týchto skutkových a právnych zisteniach nič nezmenilo, odvolací súd si osvojil náležité a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia prvostupňovým súdom, na ktoré v plnom rozsahu odkazuje.

Vo veci nie je možné stotožniť sa s argumentáciou spochybňujúcou postup súdu pri vykonávaní dôkazov. V prejednávanej spore predmetom konania je nárok vyplývajúci zo zmenky indosovanej na žalobcu sídliaceho v Českej republike, ktorý následne svoje práva vyplývajúce zo zmenky uplatňuje pred súdom Slovenskej republiky v rámci európskeho konania vo veciach s nízkou hodnotou sporu upraveného Nariadením Európskeho parlamentu a Rady č. 861/2007 z 11.7.2007. Článok 4 Nariadenia upravuje zjednodušený a v zásade písomný spôsob vedenia konania vo veciach s nízkou hodnotou sporu s cieľom zjednodušenia prístupu k spravodlivosti. Žalobca začne konanie vyplnením príslušného tlačiva a jeho zaslaním na súd. Pokiaľ by súd nemal na základe vyplneného tlačiva k dispozícii všetky potrebné dôkazy pre rozhodnutie vo veci, môže žalobcu vyzvať k doplneniu tlačiva a na iné úkony tiež použitím príslušného tlačiva. Znenie Čl. 4 Nariadenia môže vzbudiť dojem, že súd nemá k dispozícii iné dôkazné prostriedky ako príslušné tlačivá a v zásade nemá možnosť oboznámiť sa s inými písomnými dôkazmi, napr. so spotrebiteľskou zmluvou. Takýto výklad je ale nesprávny. Cieľom Nariadenia č. 861/2007 totiž nie je obmedziť sudcov pri zadovážení si dôkazov potrebných pre rozhodnutie vo veci, ale umožniť im využívanie technických a iných prostriedkov v záujme toho, aby dokazovanie prebehlo čo najjednoduchším a najmenej zaťažujúcim spôsobom. Z Čl. 8 a 9 uvedeného nariadenia jednoznačne vyplýva, že aj v konaniach s malou hodnotou sporu je zachovaná možnosť sudcu vykonávať potrebné dokazovanie a nariadiť ústne pojednávanie pokiaľ to považuje za potrebné. Zjednodušená forma konania podľa tohto nariadenia je preto plne zlučiteľná s judikatúrou Súdneho dvora, ktorá prikazuje sudcom ex offo prihliadať na nekalosť zmluvných podmienok v spotrebiteľských zmluvách. Európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu sa riadi za predpokladu ak nie je ustanovené inak procesným právom členského štátu v ktorom sa konanie vedie, čo priamo vyplýva v Čl. 19 Nariadenia č. 861/2007.

Občiansky súdny poriadok ako základný procesný predpis platný na území Slovenska v ustanovení § 120 upravuje dôkaznú povinnosť. Ustanovenie § 120 ods. 1 O.s.p. umožňuje súdu výnimočne vykonať aj iné dôkazy ako navrhujú účastníci, ak je ich vykonanie nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci. V danom prípade žalobcom predložená zmenka má svoj základ v dohode o vyplňovacom práve zmenky obsahnutej vo všeobecných úverových podmienkach právneho predchodcu žalobcu. Za takejto situácie súd prvého stupňa musel z úradnej povinnosti skúmať, či medzi právnym predchodcom žalobcu a žalovanou došlo k uzatvoreniu zmluvy o spotrebiteľskom úvere alebo nie.

V zmluve o úvere zo dňa 14.11.2008 (č.l. 6 pripojeného spisu 2 Er/559/2010 Okresného súdu Bardejov) okrem údajov potrebných na identifikáciu žalovanej (meno a priezvisko, bydlisko, dátum narodenia, rodné číslo, číslo občianskeho preukazu), iné údaje uvedené nie sú. Kolóny umožňujúce identifikovať žalovanú ako subjekt konajúci v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti (obchodné meno, IČO, miesto podnikania, číslo živnostenského registra, iné oprávnenie ako živnostenský list) vôbec vyplnené neboli. Z iných konaní je pritom známe, že právny predchodca žalobcu subjekty podnikajúce, resp. vykonávajúce činnosť na základe iného ako živnostenského oprávnenia špecifikuje v zmluvách o úvere aj ich obchodným menom a prideleným identifikačným číslom. Za takejto situácie záver o spotrebiteľskom charaktere zmluvy o úvere má oporu vo vykonanom dokazovaní.

Špeciálna úprava spotrebiteľského úveru v čase uzatvorenia zmluvy bola obsahnutá v zákone č. 258/2001 Z.z.. Tento právny predpis v ustanovení § 2 písm. a/ definoval spotrebiteľský úver ako dočasné poskytnutie peňažných prostriedkov na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere vo forme odloženej platby, pôžičky, úveru alebo v inej právnej forme. Veriteľom v zmysle ustanovenia § 3 ods. 1 zákona č. 258/2001 Z.z. bola fyzická alebo právnická osoba poskytujúca spotrebiteľský úver v rámci svojho podnikania a spotrebiteľom podľa ustanovenia § 3 ods. 2 tohto právneho predpisu fyzická osoba, ktorej bol poskytnutý spotrebiteľský úver na iný účel ako na výkon zamestnania, povolania alebo podnikania.

Základnou črtou spotrebiteľských zmlúv je to, že sú pre spotrebiteľa vopred prepravené a nie je vytvorený priestor na dojednávanie obsahu zmluvy alebo jej zmeny. Úver poskytnutý právnym predchodcom žalobcu túto charakteristiku spĺňa. Súčasťou zmluvy o úvere boli bez akýchkoľvek pochybností všeobecné úverové podmienky, ktoré žalovaná ovplyvniť nemohla nakoľko boli už vopred pripravené pre veľký počet spotrebiteľov. Právny predchodca žalobcu mal v predmete svojej činnosti

poskytovanie úverov a v priebehu odvolacieho konania nebolo preukázané, aby úver poskytol žalovanej za účelom výkonu obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti tejto účastníčky. S prihliadnutím na možný výskyt zastierania skutočného účelu uzatvorenia zmluvy má v prípade pochybnosti dôkazné bremeno na preukázanie nespotebiteľského charakteru zmluvy dodávateľ, resp. jeho právny nástupca. Existujúce pochybnosti treba odstrániť spôsobom známym pre dôkazné konanie, čo znamená, že nespotebiteľský charakter musí byť preukázaný bezpečne spôsobom nevzbudzujúcim odôvodnené pochybnosti. Bezpečným preukázaním nemôže v žiadnom prípade byť len všeobecný nič nehovoriaci údaj o poskytnutí úveru na výkon povolania, zamestnania, resp. podnikania, ktorý neposkytuje odpoveď na otázku, aký konkrétny súvis má výkon povolania, zamestnania, resp. podnikateľská činnosť s uzatvorením konkrétnej zmluvy a či dlžník pri uzatváraní zmluvy skutočne konal v rámci svojej podnikateľskej činnosti. Túto dôkaznú povinnosť vyplývajúcu z ustanovenia § 120 ods. 1 veta prvá O.s.p. si žalobca nesplnil, čo má na posudzovanie právneho vzťahu vzniknutého medzi právnym predchodcom žalobcu a žalovanou rovnaký vplyv ako keby v zmluve účel jej uzatvorenia uvedený nebol. Spotrebiteľský charakter zmluvy o úvere bol teda bez akýchkoľvek pochybností preukázaný.

Správnym nie je ani tvrdenie, podľa ktorého pri rozhodovaní o uplatnenom nároku sa malo vychádzať jedine z predloženej zmenky predstavujúcej samostatný abstraktný záväzok neakcesorickej povahy. Smernica Rady č. 87/102/EHS z 22.12.1986 o aproximácii zákonov, iných právnych predpisov a správnych opatrení členských štátov, ktoré sa týkajú spotrebiteľského úveru nezakazuje používanie zmienek v spotrebiteľských zmluvách, ale zo znenia Čl. 10 jednoznačne vyplýva, že členské štáty môžu povoliť ich používanie v spotrebiteľských zmluvách iba vtedy, ak zároveň zabezpečia vhodnú ochranu spotrebiteľa v takýchto situáciách. Pojem vhodnej ochrany spotrebiteľa treba vykladať so zreteľom na Čl. 14 uvedenej smernice, ktorá zakazuje znížiť štandard ochrany spotrebiteľa. Vhodnú ochranu spotrebiteľa je preto potrebné chápať ako celkový právny rámec ochrany spotrebiteľa vyplývajúci z predpisov práva únie a judikatúry Súdneho dvora zahŕňajúci aj povinnosť vnútroštátnych súdov ex offo skúmať nekalosť zmluvných podmienok. Hlavným rizikovým prvkom z pohľadu ochrany spotrebiteľa je abstraktný charakter zmenky, ktorý nepripúšťa, aby súd pri uplatňovaní zmenky prihliadal na kauzu pôvodného právneho vzťahu, t.j. aby hodnotil pôvodnú zmluvu o spotrebiteľskom úvere a skúmal, či táto obsahuje nekalé zmluvné podmienky. Spotrebiteľ takisto nemá oprávnenie robiť voči majiteľovi zmenky námietky, ktoré sa zakladajú na jeho vlastných vzťahoch k predošlému majiteľovi, t.j. veriteľovi ktorý poskytol pôvodný spotrebiteľský úver. Rešpektovanie abstraktného charakteru zmenky je neprijateľné vo svetle judikatúry Súdneho dvora. Súdny dvor už totiž vyslovil všeobecnú zásadu, v zmysle ktorej špecifiká súdneho konania, ktoré prebieha v rámci vnútroštátneho práva medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom nemôžu predstavovať skutočnosť spôsobilú ovplyvniť právnu ochranu, ktorá podľa ustanovení Smernice Rady č. 93/13/EHS spotrebiteľovi musí byť poskytnutá, čo potvrdzuje aj Čl. 14 Smernice Rady č. 87/102/EHS. Ak totiž pri vymáhaní dlžnej sumy z indosovanej zmenky vnútroštátny súd vôbec nemá možnosť hodnotiť obsah spotrebiteľskej zmluvy a rozhodnúť o nekalosti niektorých zmluvných podmienok, ide o drastické zníženie právnej ochrany prináležiacej spotrebiteľovi a o porušenie zásady efektivity. V takomto právnom režime je totiž nemožné alebo minimálne neprimerane ťažké, aby sa spotrebiteľ domohol ochrany svojich práv, keďže v konaní o vymáhaní pohľadávky nie je možné skúmať nekalosť zmluvných podmienok. Spotrebiteľovi samozrejme aj v takejto situácii ostáva možnosť uspokojiť veriteľa (nadobúdateľa indosovanej zmenky) a následne ho žalovať o náhradu škody, ale v zmysle ustanovenia § 17 zákona č. 191/1950 Zb., by spotrebiteľ musel v takomto prípade dokázať, že nadobúdateľ zmenky konal vedome na škodu dlžníka. Dokázať takúto skutočnosť samozrejme nie je nemožné, avšak dokazovanie tejto skutočnosti neprimerane sťažuje situáciu spotrebiteľa. Navyše je zřejmé, že takáto požiadavka nie je v súlade s právom únie, keďže ochrana spotrebiteľa v zásade nie je závislá od zavinenia veriteľa.

Abstraktný charakter zmenky bol spochybnený už v ustanovení § 4 ods. 6 zákona č. 258/2001 Z.z. v znení účinnom v čase uzatvárania zmluvy o úvere. Podľa tohto ustanovenia v súvislosti s poskytovaním úveru od spotrebiteľa alebo inej osoby sa zakazuje splniť dlh zmenkou alebo šekom. Veriteľ smie prijať od dlžníka zmenku alebo šek na zabezpečenie svojich nárokov zo spotrebiteľského úveru len ak ide o zabezpečovaciu zmenku a zmenková suma v čase vyplnenia je maximálne vo výške aktuálnej výšky nesplateného spotrebiteľského úveru a príslušenstva (vrátane zmluvných pokút a iných nárokov veriteľa zo zmluvy o spotrebiteľskom úvere) vo výške max. 30 % istiny poskytnutého spotrebiteľského úveru. Zmenku prijatú, resp. vyplnenú veriteľom v rozpore s predchádzajúcou vetou veriteľ nesmie prijať a je povinný ju dlžníkovi kedykoľvek na požiadanie vydať. Ustanovenie tohto odseku platí aj v prípade zmeny majiteľa zmenky alebo postúpenia práv zo zmenky.

Vyššie uvedené ustanovenie teda výslovne zakazovalo splniť dlh zmenkou alebo šekom. Výnimku tvorila len zabezpečovacia zmenka zo zákonnými limitmi obmedzujúcimi výšku zmenkovej sumy. Právny predchodca žalobcu zákonný limit zmenkovej sumy vôbec nerešpektoval a zmenku napriek výslovnému zákazu prijal a následne ju previedol na žalobcu. Zmenka vystavená v rozpore s právnym predpisom predstavuje neplatný právny úkon podľa ust. § 39 Občianskeho zákonníka.

Pokiaľ ide o dohodu o vyplňovacom práve zmenky, táto ak má byť právom akceptovateľná ako prejav zmluvnej autonómie musí byť výsledkom slobodnej vôle oboch zmluvných strán. Slobodná vôľa vyžaduje informácie o dôsledkoch vystavenia zmenky pre spotrebiteľa. Z uzatvorenej dohody žiadne informácie o dôsledkoch vystavenia zmenky pre žalovanú nevyplývajú. Žalobca a ani jeho právny predchodca sa svojej zodpovednosti za uzatvorenie neprijateľnej zmluvnej podmienky nemôžu zbaviť ani poukazom na princíp „ignorantia iuris non excusat“ (neznalosť zákona neospravedľuje) uplatnením jeho dôsledkov v neprospech žalovanej. Kým rešpektovanie tohto princípu v spotrebiteľských právnych vzťahoch zo strany dodávateľa treba vyžadovať v najvyššej možnej miere, jeho uplatnenie v neprospech spotrebiteľa bude prichádzať do úvahy len výnimočne, ak to budú odôvodňovať konkrétne okolnosti prípadu. Aj v prípade tohto princípu totiž platí, že v konkrétnych súvislostiach ustupuje na strane spotrebiteľa dôležitejšiemu princípu, ktorým je princíp ochrany spotrebiteľa. Vychádzajúc z povahy spotrebiteľských právnych vzťahov reality praktického života, a teda aj zdravému rozumu odporuje požiadavka na podrobné znalosti právnych predpisov zo strany spotrebiteľa. Preto neinformovanosť spotrebiteľa, resp. jeho nedostatočná informovať v tejto oblasti mu nemôže byť na ujmu.

Okrem toho vystavením zmenky v rozsahu nad zákonom povolený limit, vzhľadom na povahu tohto cenného papiera, si žalovaná bez akýchkoľvek pochybností zhoršila svoje zmluvné postavenie. Potreba vystavenia a odovzdania zmenky právnomu predchodcovi žalobcu pritom pre žalovanú priamo vyplývala zo všeobecných úverových podmienok. V tejto súvislosti je právne významné ustanovenie § 54 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého zmluvné podmienky upravené spotrebiteľskou zmluvou sa nemôžu odchyliť od tohto zákona v neprospech spotrebiteľa. Spotrebiteľ sa najmä nemôže vopred vzdať svojich práv, ktoré mu tento zákon priznáva alebo si inak zhoršiť svoje zmluvné postavenie. V pochybnostiach o obsahu spotrebiteľských zmlúv platí výklad, ktorý je pre spotrebiteľa priaznivejší. Dojednanie o zmenke nezohľadňujúce právne predpisy na ochranu spotrebiteľa odporuje ustanoveniu § 54 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka, a preto je absolútne neplatné podľa ustanovenia § 39 Občianskeho zákonníka.

V priebehu odvolacieho konania žalobca vzal žalobu späť v časti zmenkového úroku v rozsahu nad 0,06 % denne. V dôsledku uvedeného bolo potrebné v súlade s ustanovením § 208 O.s.p. v tejto časti pripustiť späťvzatie žaloby, rozsudok čiastočne zrušiť a konanie zastaviť.

Čo do zvyšku odvolací súd napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdil postupom vyplývajúcim z ustanovenia § 219 ods. 1, 2 O.s.p..

O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa ustanovenia § 224 ods. 1 O.s.p. v spojení s ustanovením § 142 ods. 1 O.s.p.. Dôvodom takéhoto rozhodnutia o trovách bola skutočnosť, že žalobca v odvolacom konaní úspech nemal a žalovanej v súvislosti s odvolacím konaním žiadne trovy nevznikli.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.